Товарищество с ограниченной ответственностью "Daryn Ustaz" педагогтердің кәсіби біліктілігін арттыру орталығы
БИН: 240140015624
050000, г. Алматы, ул. Богенбай Батыра, дом 150
Тел.: +7 702 606 96 97
E-mail: daryn.tutor@gmail.com

Daryn Ustaz

Педагогтердің кәсіби біліктілігін арттыру орталығы «Daryn Ustaz» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі
БСН: 240140015624
050000, Алматы қ., Бөгенбай Батыр к., 150 үй
Тел.: +7 702 606 96 97
E-mail: daryn.tutor@gmail.com

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық: қауіпсіздік негіздері, азаматтық жауапкершілік және практикалық қызмет»

педагог-ұйымдастырушылардың біліктілігін арттыру курсының

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Сағат саны: 80 ак.сағ.

Алматы 2026

1. Жалпы ережелер

Курс аннотациясы

Біліктілікті арттыру бағдарламасы алғашқы әскери және технологиялық даярлық (АӘжТД) пәнінің педагог-ұйымдастырушыларына арналған және қауіпсіздікке, азаматтық тәрбиелеуге және практикаға бағдарланған оқытуға қойылатын заманауи талаптар жағдайында кәсіби құзыреттерді жаңартуға бағытталған.

Курс тыңдаушыларда қазіргі білім беру жүйесіндегі АӘжТД пәнінің рөлі туралы тұтас түсінік қалыптастыруға, білім алушылардың әскери, технологиялық және азаматтық даярлығына қатысты өзекті тәсілдерді меңгеруге, сондай-ақ практикалық сабақтарды, жаттығуларды және әскери-спорттық іс-шараларды ұйымдастыру дағдыларын дамытуға бағдарланған. Бағдарлама мазмұнында алғашқы деңгейдегі әскери даярлық, қауіпсіздік мәдениеті және төтенше жағдайларда әрекет ету, АӘжТД-ның технологиялық құрамдас бөлігі және пәнді оқыту әдістемесі мәселелері біріктірілген.

Оқытудың практикалық бағыттылығына, заманауи педагогикалық және цифрлық құралдарды пайдалануға, сабақтарды өткізу кезіндегі қауіпсіздікті қамтамасыз етуге, сондай-ақ АӘжТД пәнінің азаматтық жауапкершілік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудағы тәрбиелік әлеуетіне ерекше көңіл бөлінеді. Оқыту практикалық жағдайларды талдауды, қолданбалы тапсырмаларды орындауды және білім беру ұйымының қызметінде қолдануға болатын әдістемелік шешімдерді әзірлеуді қамтиды.

Курсты іске асыру АӘжТД пәнінің педагог-ұйымдастырушыларының тиімді және қауіпсіз білім беру үдерісін ұйымдастыруға кәсіби дайындығын арттыруға, білім алушылардың практикалық дағдыларын дамытуға және пәннің жалпы орта білім беру жүйесіндегі рөлін нығайтуға ықпал етеді.

Бағдарламаның өзектілігі

Бағдарламаның өзектілігі қазіргі әлеуметтік, технологиялық және геосаяси сын-қатерлер жағдайында жалпы орта білім беру жүйесінде алғашқы әскери және технологиялық даярлықтың (АӘжТД) рөлінің артуымен айқындалады. Қауіпсіздік, азаматтық жауапкершілік, білім алушылардың төтенше жағдайларда әрекет етуге дайындығы мәселелеріне назардың күшеюі АӘжТД мазмұны мен оны оқыту әдістерін жаңартуды, сондай-ақ педагог-ұйымдастырушылардың кәсіби құзыреттілігін арттыруды талап етеді.

АӘжТД-ны оқытудың заманауи практикасы оқу материалының басым түрде теориялық баяндалуынан практикаға бағдарланған оқытуға, өмірлік маңызы бар дағдыларды қалыптастыруға, қауіпсіздік мәдениеті мен жауапкершілікті дамытуға көшуін көздейді. Осыған байланысты педагоглардың заманауи оқыту әдістемелерін, практикалық және далалық сабақтарды ұйымдастыру технологияларын меңгеруіне, сондай-ақ білім беру үдерісінде цифрлық және симуляциялық құралдарды қолдануына қажеттілік арта түсуде.

Бағдарламаның өзектілігін арттыратын қосымша фактор — білім

алушылардың инженерлік ойлауын, техникалық құралдармен жұмыс істеу дағдыларын және қауіпсіздікті қамтамасыз етудің заманауи технологияларын түсінуін дамытуға бағытталған АӘжТД-ның әскери және технологиялық құрамдас бөліктерінің интеграциясы. Бағдарлама сонымен қатар азаматтық ұстанымды, тәртіпті және қоғамға қызмет етуге дайындықты қалыптастыруға бағытталған пәннің тәрбиелік әлеуетін ескереді.

Бағдарламаны іске асыру АӘжТД пәнінің педагог-ұйымдастырушыларының кәсіби қызметінің білім беру жүйесінің заманауи талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге, пәнді оқыту сапасын арттыруға және білім алушыларды әртүрлі өмірлік жағдайларда қауіпсіз әрі жауапты мінез-құлыққа тиімді даярлау үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Жалпы мемлекеттік басымдықтармен және әлемдік трендтермен байланысы

Бағдарлама мазмұны білім беру және тәрбие саласындағы мемлекеттік саясаттың білім алушыларда азаматтық жауапкершілікті, қауіпсіздік мәдениетін және өмір мен денсаулықты қорғауға дайындықты қалыптастыруға бағытталған басымдықтарымен сабақтастырылған. Алғашқы әскери және технологиялық даярлықты (АӘжТД) дамыту жалпы орта білім беру жүйесінің маңызды элементі ретінде қарастырылады және жас ұрпақты төтенше жағдайлар жағдайында әрекет етуге даярлауды, қоғамдық қауіпсіздікке жауапты көзқарасты қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

Бағдарлама білім берудің тәрбиелік құрамдас бөлігін нығайту, патриоттық тәрбие беру, білім алушылардың тәртібі мен әлеуметтік жауапкершілігін қалыптастыру саласындағы мемлекеттік басымдықтарды көрсетеді. Өмір қауіпсіздігі, алғашқы көмек, азаматтық қорғау және практикалық дағдылар мәселелерін курс мазмұнына енгізу қауіпсіз білім беру ортасын құру және білім алушыларды нақты өмірлік жағдайларға даярлау міндеттеріне сәйкес келеді.

Сонымен қатар бағдарлама практикаға бағдарланған оқытуды күшейтуге, қауіпсіздік, азаматтық тұрақтылық және өмірлік дағдылар құзыреттерін дамытуға байланысты заманауи әлемдік білім беру үрдістерін ескереді. Әлемдік білім беру практикасында пәнаралық тәсілдің, технологиялық және қолданбалы дағдыларды интеграциялаудың, сондай-ақ стандартты емес және экстремалды жағдайларда әрекет етуге даярлау барысында цифрлық оқыту құралдары мен симуляциялық технологияларды пайдаланудың маңызы артып келеді.

Бағдарлама білім алушыларда орнықты практикалық дағдыларды, азаматтық жауапкершілікті және жеке және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге дайындықты қалыптастыруға бағытталған жалпы мемлекеттік басымдықтар мен халықаралық білім беру трендтерінің интеграциясын қамтамасыз етеді.

2. Глоссарий

Алғашқы әскери және технологиялық даярлық (АӘжТД) — білім алушыларда базалық әскери, технологиялық және практикалық дағдыларды, қауіпсіздік мәдениетін және азаматтық жауапкершілікті қалыптастыруға бағытталған оқу пәні және тәрбиелік жұмыс бағыты.

АӘжТД пәнінің педагог-ұйымдастырушысы — қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, АӘжТД бойынша білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеуді, сондай-ақ практикалық сабақтарды, жаттығуларды және іс-шараларды ұйымдастыруды жүзеге асыратын педагогикалық қызметкер.

Азаматтық жауапкершілік — тұлғаның қоғам мен мемлекет алдындағы міндеттеріне саналы қатынасы, тәртіптілікпен, қауіпсіздік нормаларын сақтаумен және қоғамдық маңызы бар қызметке дайындықпен көрінетін қасиет.

Патриоттық тәрбие — Отанға, оның құндылықтары мен тарихына құрметті, сондай-ақ қоғамға қызмет етуге дайындықты қалыптастыруға бағытталған мақсатты педагогикалық үдеріс.

Әскери қызмет — мемлекеттің қорғанысы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді орындаумен байланысты мемлекеттік қызметтің ерекше түрі.

Саптық даярлық — білім алушыларда тәртіптілік, ұйымдасқандық және саптық тәсілдерді орындау дағдыларын қалыптастыруға бағытталған әскери даярлықтың бөлімі.

Тактикалық даярлық (алғашқы деңгей) — қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, әртүрлі оқу жағдайларында топ құрамында әрекет ету негіздеріне оқыту.

Атыс даярлығы (оқу форматы) — жауынгерлік құралдарды қолданбай, оқу қаруымен және атқыштық тренажёрлармен қауіпсіз жұмыс істеу негіздеріне оқыту.

Әскери-қолданбалы даярлық түрлері — төзімділікті, үйлесімділікті және командалық өзара іс-қимылды дамытуға бағытталған дене және практикалық жаттығулар кешені.

Қауіпсіздік мәдениеті — адамның әртүрлі өмірлік жағдайларда жауапты және қауіпсіз мінез-құлқын қамтамасыз ететін білімдер, дағдылар және ұстанымдар жиынтығы.

Төтенше жағдай — табиғи немесе техногендік факторлардың әсерінен туындап, өмір мен денсаулықты қорғау үшін ұйымдастырылған әрекеттерді талап ететін ахуал.

Алғашқы медициналық көмек — медициналық мамандар келгенге дейін зардап шегушінің өмірі мен денсаулығын сақтауға бағытталған шұғыл іс-шаралар кешені.

Радиациялық, химиялық және биологиялық қорғау (РХБҚ / РХБЗ) — радиациялық, химиялық және биологиялық сипаттағы қауіпті факторлардың әсерін төмендетуге бағытталған іс-шаралар жүйесі (базалық деңгей).

Цифрлық білім беру технологиялары — АӘжТД бойынша оқу,

модельдеу және оқу үдерісін бақылау үшін пайдаланылатын электрондық және бағдарламалық құралдар.

Кәсіби күйіп кету — ұзақ мерзімді кәсіби жүктемелер мен күйзелістер нәтижесінде туындайтын эмоциялық және физикалық сарқылу жағдайы.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Бағдарламаның жаңашылдығы

Теориялық бағыттылықтан практикаға бағдарланған оқытуға көшу — бағдарламада қолданбалы дағдыларды қалыптастыруға басымдық берілген: төтенше жағдайларда әрекет ету, алғашқы медициналық көмек көрсету, практикалық жаттығуларды және әскери-спорттық іс-шараларды ұйымдастыру.

АӘжТД әскери және технологиялық құрамдас бөліктерін интеграциялау — бағдарламаның мазмұны алғашқы әскери даярлық мәселелерін заманауи технологияларды, техникалық құралдарды және цифрлық құралдарды қолданумен біріктіреді, бұл бұрын бөлек қарастырылған.

Сценарийлік және ситуациялық оқытуды пайдалану — бағдарламаға нақты жағдайларды модельдеуге арналған практикалық кейстер енгізілген (эвакуация, қауіп төнген кездегі әрекеттер, командалық өзара іс-қимыл), бұл дағдыларды шынайы жағдайларға жақын ортада пысықтауға мүмкіндік береді.

АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби қызметіне бағытталу — бағдарлама тек пән мазмұнына ғана емес, оны оқыту әдістемесіне, сабақтарды ұйымдастыруға, қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және оқу топтарын басқаруға бағдарланған.

Цифрлық және симуляциялық құралдарды қолдану — оқыту үдерісіне көрнекілікті және сабақтардың тиімділігін арттыру мақсатында цифрлық ресурстарды, оқыту симуляторларын және мультимедиялық құралдарды пайдалану енгізілген.

Педагогның кәсіби тұрақтылығы мәселелерін қамту — бағдарлама аясында алғаш рет АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының өзін-өзі басқаруы және кәсіби күйіп кетудің алдын алу мәселелері жүйелі түрде қарастырылады.

Білім беру жүйесіндегі аналогтардың бар-жоғына талдау

Алғашқы әскери және технологиялық даярлық (АӘжТД) пәні педагог-ұйымдастырушыларына арналған қолданыстағы біліктілікті арттыру бағдарламаларын талдау олардың басым бөлігінің нормативтік талаптарды және пәннің теориялық аспектілерін жаңартуға бағытталғанын көрсетеді. Мұндай бағдарламаларда оқу пәнінің мазмұнына негізгі көңіл бөлінеді, ал практикаға бағдарланған әдістемелер, сценарийлік оқыту және АӘжТД-ның әскери және технологиялық құрамдас бөліктерін интеграциялау мәселелері жеткілікті деңгейде қамтылмаған.

Қолда бар аналогтар, әдетте, әскери даярлық пен қауіпсіздік мәселелерін технологиялық аспектілерден бөлек қарастырады немесе білім алушылардың практикалық дағдыларын қалыптастырудың тұтас моделін

құрмай, жекелеген тақырыптарды зерделеумен шектеледі. Сонымен қатар қолданыстағы бағдарламаларда цифрлық және симуляциялық құралдарды пайдалану, жаттығуларды, оқу-жаттығу жиындарын ұйымдастыру және шынайы жағдайларға жақын ортада әрекеттерді пысықтау мәселелері жеткілікті түрде көрініс таппаған.

Ұсынылып отырған бағдарлама бірқатар негізгі параметрлер бойынша кешенді тәсілімен және тікелей аналогтарының болмауымен ерекшеленеді. Онда әскери, технологиялық және азаматтық-бағдарланған даярлық біріктірілген, оқытудың практикалық құрамдас бөлігі күшейтілген, ситуациялық және сценарийлік жұмыс нысандары енгізілген, сондай-ақ АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби құзыреттерін мақсатты түрде дамыту көзделген.

Бағдарлама қолданыстағы біліктілікті арттыру курстарын қайталамайды, керісінше анықталған мазмұндық және әдістемелік олқылықтарды толықтырады және білім беру жүйесінің өзекті талаптарына сәйкес келетін АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларын даярлаудың заманауи, практикаға бағдарланған моделін ұсынады.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты — алғашқы әскери және технологиялық даярлық (АӘжТД) пәні педагог-ұйымдастырушыларының білім алушыларда азаматтық жауапкершілік пен өмірлік маңызы бар практикалық дағдыларды қалыптастыруға бағытталған практикаға бағдарланған, қауіпсіз және әдістемелік тұрғыдан негізделген білім беру үдерісін ұйымдастыруға кәсіби дайындығын арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

АӘжТД пәнінің заманауи мазмұны бойынша педагог-ұйымдастырушылардың білімдерін жаңарту және жүйелеу;

практикаға бағдарланған оқыту әдістерін және сценарийлік модельдеуді қолдану дағдыларын қалыптастыру;

өмір қауіпсіздігі және төтенше жағдайларда әрекет ету бойынша сабақтарды ұйымдастыру құзыреттерін дамыту;

практикалық, жаттығу және әскери-спорттық іс-шараларды өткізудің заманауи нысандары мен әдістерін меңгеру;

АӘжТД пәнін оқытуда цифрлық және технологиялық құралдарды пайдалану дағдыларын дамыту;

педагог-ұйымдастырушылардың кәсіби тұрақтылығын арттыру және өзін-өзі дамытуға дайындығын күшейту.

Бағдарламаның күтілетін нәтижелері:

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар:

білім алушылардың практикалық даярлығына басымдық бере отырып, АӘжТД бойынша сабақтарды жоспарлай және өткізе алады;

АӘжТД аясында оқыту мен тәрбиелеудің заманауи әдістемелерін қолдана алады;

қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, жаттығу сабақтарын,

оқу-жаттығу жиындарын және іс-шараларды ұйымдастыра алады;

оқытудың тиімділігін арттыру үшін технологиялық және цифрлық құралдарды пайдалана алады;

білім алушыларда қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын және төтенше жағдайларда әрекет етуге дайындықты қалыптастыра алады;

алынған білім мен дағдыларды күнделікті педагогикалық практикаға енгізе алады.

Бағдарламаны іске асыру АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларының қызметінде оқыту нәтижелерінің тікелей қолданылуын қамтамасыз етеді, пәнді оқыту сапасын арттыруға және оның қолданбалы әрі тәрбиелік бағыттылығын күшейтуге ықпал етеді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Модуль 1. Қазіргі білім беру жүйесіндегі АӘжТД

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда алғашқы әскери және технологиялық даярлықтың (АӘжТД) мазмұнын, міндеттерін және маңызын кәсіби тұрғыда түсінуді, сондай-ақ пән бойынша білім беру үдерісін заманауи талаптарға сәйкес ұйымдастыруға дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	қауіпсіздік пен тәрбиеге қойылатын заманауи талаптар жағдайында АӘжТД мақсаттары мен міндеттерін ашу; білім беру ұйымында АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының рөлі мен функцияларын айқындау; АӘжТД пәнінің азаматтық жауапкершілік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудағы мүмкіндіктерін көрсету; АӘжТД пәнін оқытудың нормативтік және ұйымдастырушылық негіздерімен таныстыру; АӘжТД пәнін оқу пәндерімен және тәрбие жұмысы жүйесімен интеграциялау туралы түсінік қалыптастыру.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: қазіргі білім беру жүйесінде АӘжТД пәнінің мақсаттарын, міндеттерін және маңызын түсіндіре алады; АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби функцияларын саналы түрде орындай алады;

	білім алушылардың азаматтық жауапкершілігін қалыптастыруда пәннің тәрбиелік әлеуетін пайдалана алады; АӘжТД пәнін оқытуға қойылатын нормативтік және ұйымдастырушылық талаптарды бағдарлай алады; АӘжТД пәнін басқа оқу пәндерімен және тәрбиелік іс-шаралармен интеграциялауды жоспарлай алады.
Модуль сипаттамасы:	Модуль АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларында алғашқы әскери және технологиялық даярлықтың қазіргі білім беру жүйесіндегі орны мен рөлі туралы тұтас түсінік қалыптастыруға бағытталған. Модуль аясында АӘжТД мақсаттары мен міндеттері, педагог-ұйымдастырушының кәсіби функциялары, пәннің тәрбиелік әлеуеті, сондай-ақ оны оқытудың нормативтік және ұйымдастырушылық негіздері қарастырылады. АӘжТД пәнін басқа оқу пәндерімен және білім беру ұйымының тәрбие жұмысы жүйесімен интеграциялау мәселелеріне ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында төмендегілер қарастырылған:

АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби қызметіндегі жағдайларды талдау;

АӘжТД бойынша жұмыс бағдарламасының немесе күнтізбелік-тақырыптық жоспардың фрагментін әзірлеу;

АӘжТД пәнін мектептің тәрбие жұмысымен интеграциялау нысандарын жобалау;

АӘжТД пәнін оқытуға кәсіби дайындық деңгейін өзін-өзі бағалау бойынша тапсырмаларды орындау.

Модуль 2. Әскери даярлықтың және алғашқы қорғаныстың негіздері

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда заманауи әдістемелік және қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, әскери даярлықтың және алғашқы қорғаныстың негіздері бойынша сабақтарды ұйымдастыруға және өткізуге кәсіби дайындықты қалыптастыру.

Модульдің міндеттері:	әскери қызметтің негіздері мен әскери міндеттер жөніндегі білімдерді өзектендіру; саптық даярлықты өткізудің заманауи әдістемелік тәсілдерін меңгеру; алғашқы деңгейдегі тактикалық даярлықтың мазмұны мен әдістемесі туралы түсінік қалыптастыру; атыс даярлығының оқу нысандарын және оқу қаруымен қауіпсіз жұмыс істеу талаптарын зерделеу; білім беру үдерісінде әскери-қолданбалы даярлық түрлері мен жарыстарды пайдаланудың мүмкіндіктерін қарастыру.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: білім алушыларға әскери қызметтің негіздерін және әскери міндеттерді түсіндіре алады; саптық даярлық бойынша сабақтарды заманауи әдістемелік тәсілдерді қолдана отырып жоспарлап, өткізе алады; алғашқы деңгейдегі тактикалық даярлық элементтерін ұйымдастыра алады; оқу форматында атыс даярлығы сабақтарын қауіпсіз өткізуді қамтамасыз ете алады; тәрбиелік және оқу жұмысында әскери-қолданбалы даярлық түрлері мен жарыстарды пайдалана алады.
Модуль сипаттамасы:	Модуль алғашқы әскери даярлық саласындағы педагог-ұйымдастырушылардың білімдері мен практикалық дағдыларын жаңартуға және жүйелеуге бағытталған. Модуль аясында әскери қызметтің негіздері мен әскери міндеттер, білім алушылардың саптық және тактикалық даярлығын ұйымдастырудың заманауи тәсілдері, сондай-ақ қауіпсіздік талаптарын сақтауға басымдық бере отырып, атыс даярлығын оқу форматында өткізу нысандары қарастырылады. Тәртіптілікті, төзімділікті және командалық өзара іс-қимылды қалыптастырудың тиімді құралы ретінде әскери-қолданбалы даярлық түрлеріне ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында төмендегілер көзделген:

саптық тәсілдер мен жаттығуларды өткізудің әдістемесін пысықтау;

алғашқы деңгейдегі тактикалық даярлық бойынша оқу жағдайларын модельдеу;

атыс даярлығы бойынша қауіпсіз сабақтарды ұйымдастыруға арналған практикалық тапсырмалар;

білім алушыларға арналған әскери-қолданбалы сабақтың немесе жарыстың сценарийін әзірлеу.

Модуль 3**.** Өмір қауіпсіздігі және төтенше жағдайларда әрекет ету

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда білім алушыларды қауіпсіз мінез-құлыққа және төтенше жағдайлар жағдайында әрекет етуге оқыту мен практикалық даярлауды ұйымдастыру құзыреттерін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	қауіпсіздік мәдениеті мен халықты азаматтық қорғау мазмұнын ашу; әртүрлі сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде білім алушылардың әрекет ету алгоритмдерін меңгеру; алғашқы медициналық көмек көрсету және өзіне-өзі көмек көрсету бойынша базалық дағдыларды қалыптастыру; радиациялық, химиялық және биологиялық қорғаудың негіздерімен таныстыру; практикаға бағдарланған жаттығуларды және оқу эвакуацияларын ұйымдастыру дағдыларын дамыту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: білім алушыларда қауіпсіз мінез-құлық мәдениетін қалыптастыра алады; табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде әрекет ету алгоритмдеріне үйрете алады; алғашқы көмек пен өзіне-өзі көмектің базалық тәсілдерін көрсетіп, пысықтай алады; радиациялық, химиялық және биологиялық қорғаудың негіздерін базалық деңгейде түсіндіре алады; қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, практикалық жаттығулар мен оқу эвакуацияларын жоспарлап, өткізе алады.
Модуль сипаттамасы:	Модуль АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларында білім алушыларды өмір қауіпсіздігі мәселелеріне және төтенше жағдайларда дұрыс әрекет етуге оқытуға кәсіби дайындықты

	қалыптастыруға бағытталған. Модуль аясында қауіпсіздік мәдениетінің негіздері, халықты азаматтық қорғау, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде әрекет ету алгоритмдері, сондай-ақ алғашқы медициналық көмек пен өзіне-өзі көмектің базалық дағдылары қарастырылады. Әрекеттерді практикалық пысықтауға жаттығулар мен оқу эвакуациялары арқылы ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында төмендегілер көзделген:

әртүрлі төтенше жағдайлар түрлері кезінде әрекет ету алгоритмдерін пысықтау;

алғашқы медициналық көмек көрсету бойынша практикалық сабақтар;

білім алушыларды эвакуациялау сценарийлерін модельдеу;

білім беру ұйымы үшін оқу-жаттығу немесе эвакуация жоспары мен сценарийін әзірлеу.

Модуль 4**.** Технологиялық даярлық және оқытудың заманауи құралдары

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда қауіпсіздік талаптарын сақтай отырып, АӘжТД пәнін оқытуда заманауи технологиялық және цифрлық құралдарды пайдалануға дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	АӘжТД пәнінің технологиялық құрамдас бөлігінің мақсаттары мен мазмұнын ашу; цифрлық технологиялар мен оқыту симуляторларын қолдану мүмкіндіктерін меңгеру; білім алушылардың жобалық және практикалық қызметін ұйымдастыру дағдыларын қалыптастыру; АӘжТД кабинетін оқу-материалдық қамтамасыз етуге және жабдықтауға қойылатын талаптармен таныстыру; практикалық және далалық сабақтарды өткізу кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету дағдыларын дамыту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: АӘжТД пәнінің технологиялық құрамдас бөлігін жоспарлай және іске асыра алады; оқу үдерісінде цифрлық құралдар мен симуляторларды пайдалана алады;

	білім алушылардың жобалық және практикалық қызметін ұйымдастыра алады; АӘжТД кабинетіндегі оқу-материалдық жабдықты тиімді пайдалана алады; практикалық және далалық сабақтарды өткізу кезінде қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ете алады.
Модуль сипаттамасы:	Модуль АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларында технологиялық даярлық және оқытудың заманауи құралдарын пайдалану саласындағы құзыреттерді дамытуға бағытталған. Модуль аясында АӘжТД пәнінің технологиялық құрамдас бөлігінің мақсаттары мен мазмұны, цифрлық технологиялар мен симуляторларды қолдану мүмкіндіктері, білім алушылардың жобалық және практикалық қызметін ұйымдастыру мәселелері қарастырылады. Оқу-материалдық қамтамасыз етуге, АӘжТД кабинетін жабдықтауға және практикалық әрі далалық сабақтарды өткізу кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз етуге ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында төмендегілер көзделген:

цифрлық ресурстар мен симуляторларды пайдалану бойынша практикалық сабақтар;

АӘжТД аясында білім алушыларға арналған жобалық тапсырманы әзірлеу;

АӘжТД кабинеті жабдықталуын талдау және қажетті жабдықтар тізбесін жасау;

практикалық немесе далалық сабақты қауіпсіз өткізу моделін құру.

Модуль 5. АӘжТД пәнін оқыту әдістемесі және педагог-ұйымдастырушының кәсіби дамуы

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда АӘжТД пәнін тиімді оқытуға және ұзақ мерзімді кәсіби қызметті жүзеге асыруға тұрақты әдістемелік және кәсіби дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	АӘжТД аясында оқытудың заманауи әдістері мен нысандарын меңгеру; практикалық сабақтарды, оқу-жаттығу жиындарын және әскери-спорттық

	іс-шараларды ұйымдастыру дағдыларын қалыптастыру; АӘжТД бойынша білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау тәсілдерін зерделеу; АӘжТД пәнінің тәрбиелік әлеуетін және ата-аналармен, әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл нысандарын ашу; кәсіби өзін-өзі басқару және эмоциялық күйіп кетудің алдын алу дағдыларын дамыту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: АӘжТД пәнінде оқытудың заманауи әдістемелік тәсілдері мен нысандарын қолдана алады; практикалық сабақтарды, оқу-жаттығу жиындарын және әскери-спорттық іс-шараларды ұйымдастырып, өткізе алады; білім алушылардың оқу жетістіктерін объективті бағалай алады; АӘжТД аясында тәрбиелік жұмысты жоспарлап, іске асыра алады; кәсіби дамудың жеке траекториясын құрып, кәсіби тұрақтылықты сақтай алады.
Модуль сипаттамасы:	Модуль АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларының әдістемелік және кәсіби құзыреттерін жетілдіруге бағытталған. Модуль мазмұнында оқытудың заманауи әдістері мен нысандары, практикалық сабақтарды, оқу-жаттығу жиындарын және әскери-спорттық іс-шараларды ұйымдастыру ерекшеліктері, сондай-ақ білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері қарастырылады. Тәрбиелік жұмысқа, ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимылға, сондай-ақ кәсіби дамуға және эмоциялық күйіп кетудің алдын алуға ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында төмендегілер көзделген:

АӘжТД бойынша сабақтың немесе іс-шараның әдістемелік сценарийін әзірлеу;

білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесін жобалау;

ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл нысандарын талдау және модельдеу;

АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының жеке кәсіби даму жоспарын құрастыру.

80 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Дәрістер	Практикалық сабақ	Семинар	Барлығы
1	**Модуль 1.** Қазіргі білім беру жүйесіндегі АӘжТД				**16**
1.1	Қазіргі жағдайдағы алғашқы әскери және технологиялық даярлықтың мақсаттары мен міндеттері	1	2	1	4
1.2	Білім беру ұйымындағы АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының рөлі	1	1	1	3
1.3	АӘжТД азаматтық жауапкершілік пен патриотизмді қалыптастыру құралы ретінде	1	1	1	3
1.4	АӘжТД пәнін оқытудың нормативтік және ұйымдастырушылық негіздері	1	1	1	3
1.5	АӘжТД пәнін басқа оқу пәндерімен және тәрбие жұмысымен интеграциялау	1	1	1	3
2	**Модуль 2.** Әскери даярлықтың және алғашқы қорғаныстың негіздері				16
2.1	Әскери қызметтің негіздері және әскери міндеттер	2	1	1	4
2.2	Саптық даярлық: заманауи тәсілдер және сабақ өткізу әдістемесі	1	1	1	3

2.3	Алғашқы деңгейдегі тактикалық даярлық	1	1	1	3
2.4	Атыс даярлығы және қарумен қауіпсіз жұмыс істеу негіздері (оқу форматы)	1	1	1	3
2.5	Әскери-қолданбалы даярлық түрлері және жарыстар	1	1	1	3
3	**Модуль 3**. Өмір қауіпсіздігі және төтенше жағдайларда әрекет ету				16
3.1	Қауіпсіздік мәдениеті және халықты азаматтық қорғау	2	1	1	4
3.2	Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде білім алушылардың әрекеттері	1	1	1	3
3.3	Алғашқы медициналық көмек және өзіне-өзі көмек көрсету негіздері	1	1	1	3
3.4	Радиациялық, химиялық және биологиялық қорғау (базалық деңгей)	1	1	1	3
3.5	Практикаға бағдарланған жаттығулар және оқу эвакуациялары	1	1	1	3
4	**Модуль 4**. Технологиялық даярлық және оқытудың заманауи құралдары				16
4.1	АӘжТД пәнінің технологиялық құрамдас бөлігі: мақсаттары мен мазмұны	2	1	1	4
4.2	АӘжТД пәнін оқытуда цифрлық технологиялар мен симуляторларды пайдалану	1	1	1	3
4.3	АӘжТД аясында білім алушылардың жобалық және практикалық қызметі	1	1	1	3
4.4	АӘжТД кабинетін оқу-материалдық қамтамасыз ету және жабдықтау	1	1	1	3
4.5	Практикалық және далалық сабақтарды өткізу кезіндегі қауіпсіздік	1	1	1	3
5	**Модуль 5**. АӘжТД пәнін оқыту әдістемесі және педагог-ұйымдастырушының кәсіби дамуы				16
5.1	АӘжТД пәніндегі оқытудың заманауи әдістері мен нысандары	2	1	1	4
5.2	Практикалық сабақтарды, оқу-жаттығу жиындарын және әскери-спорттық іс-шараларды ұйымдастыру	1	1	1	3
5.3	АӘжТД бойынша білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау	1	1	1	3
5.4	Тәрбиелік жұмыс және ата-аналармен, әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл	1	1	1	3
5.5	АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби дамуы және эмоциялық күйіп кетудің алдын алу	1	1	1	3
Барлығы					**80**

80 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Бейнесабақтар	Вебинар	Тыңдаушының өзіндік жұмысы	Барлығы
1	**Модуль 1.** Қазіргі білім беру жүйесіндегі АӘжТД				**16**
1.1	Қазіргі жағдайдағы алғашқы әскери және технологиялық даярлықтың мақсаттары мен міндеттері	1	2	1	4
1.2	Білім беру ұйымындағы АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының рөлі	1	1	1	3
1.3	АӘжТД азаматтық жауапкершілік пен патриотизмді қалыптастыру құралы ретінде	1	1	1	3
1.4	АӘжТД пәнін оқытудың нормативтік және ұйымдастырушылық негіздері	1	1	1	3
1.5	АӘжТД пәнін басқа оқу пәндерімен және тәрбие жұмысымен интеграциялау	1	1	1	3
2	**Модуль 2.** Әскери даярлықтың және алғашқы қорғаныстың негіздері				16
2.1	Әскери қызметтің негіздері және әскери міндеттер	2	1	1	4
2.2	Саптық даярлық: заманауи тәсілдер және сабақ өткізу әдістемесі	1	1	1	3
2.3	Алғашқы деңгейдегі тактикалық даярлық	1	1	1	3
2.4	Атыс даярлығы және қарумен қауіпсіз жұмыс істеу негіздері (оқу форматы)	1	1	1	3
2.5	Әскери-қолданбалы даярлық түрлері және жарыстар	1	1	1	3
3	**Модуль 3**. Өмір қауіпсіздігі және төтенше жағдайларда әрекет ету				16
3.1	Қауіпсіздік мәдениеті және халықты азаматтық қорғау	2	1	1	4

3.2	Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар кезінде білім алушылардың әрекеттері	1	1	1	3
3.3	Алғашқы медициналық көмек және өзіне-өзі көмек көрсету негіздері	1	1	1	3
3.4	Радиациялық, химиялық және биологиялық қорғау (базалық деңгей)	1	1	1	3
3.5	Практикаға бағдарланған жаттығулар және оқу эвакуациялары	1	1	1	3
4	**Модуль 4**. Технологиялық даярлық және оқытудың заманауи құралдары				16
4.1	АӘжТД пәнінің технологиялық құрамдас бөлігі: мақсаттары мен мазмұны	2	1	1	4
4.2	АӘжТД пәнін оқытуда цифрлық технологиялар мен симуляторларды пайдалану	1	1	1	3
4.3	АӘжТД аясында білім алушылардың жобалық және практикалық қызметі	1	1	1	3
4.4	АӘжТД кабинетін оқу-материалдық қамтамасыз ету және жабдықтау	1	1	1	3
4.5	Практикалық және далалық сабақтарды өткізу кезіндегі қауіпсіздік	1	1	1	3
5	**Модуль 5**. АӘжТД пәнін оқыту әдістемесі және педагог-ұйымдастырушының кәсіби дамуы				16
5.1	АӘжТД пәніндегі оқытудың заманауи әдістері мен нысандары	2	1	1	4
5.2	Практикалық сабақтарды, оқу-жаттығу жиындарын және әскери-спорттық іс-шараларды ұйымдастыру	1	1	1	3
5.3	АӘжТД бойынша білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау	1	1	1	3
5.4	Тәрбиелік жұмыс және ата-аналармен, әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл	1	1	1	3
5.5	АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби дамуы және эмоциялық күйіп кетудің алдын алу	1	1	1	3
Барлығы					**80**

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Біліктілікті арттыру бағдарламасы бойынша оқу үдерісі күндізгі (аудиториялық оқыту) және қашықтан оқыту форматтарында жүзеге асырылады және алғашқы әскери және технологиялық даярлық (АӘжТД) пәні педагог-ұйымдастырушыларының кәсіби, әдістемелік және практикалық құзыреттерін дамытуға бағытталған.

Оқыту форматы

Күндізгі формат (аудиториялық оқыту)

Оқу орталығының базасында ұйымдастырылады және дәрістік және практикалық сабақтарды, тренингтерді, семинарларды, практикалық дағдыларды пысықтауды, оқу және ситуациялық кейстерді талдауды, топтық талқылауларды және педагоглардың консультацияларын қамтиды. АӘжТД бойынша оқу сабақтары мен жаттығуларды модельдеуге, практикаға бағдарланған оқыту нысандарына ерекше назар аударылады.

Қашықтан формат (онлайн-оқыту)

Google Classroom, Moodle және Microsoft Teams білім беру платформаларын пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Вебинарларды, бейнедәрістерді, интерактивті практикумдарды, онлайн-дискуссияларды, консультацияларды және АӘжТД пәнін оқытуда қолданылатын цифрлық білім беру ресурстары мен технологиялық құралдарды пайдалана отырып тыңдаушылардың өзіндік жұмысын қамтиды.

Курстың жалпы көлемі-80 академиялық сағат

Оқу ұзақтығы-10 күнтізбелік күн (оқытудың интенсивті форматында)

№	Модуль атауы	Сағат саны
1	Заманауи көшбасшылық және мектепті басқару	16 акад. сағ.
2	Мектепті стратегиялық және операциялық басқару	16 акад. сағ.
3	Білім беру сапасы және академиялық көшбасшылық	16 акад. сағ.
4	Басқарушылық және педагогикалық команданы дамыту	16 акад. сағ.
5	Цифрлық трансформация және басқарушылық құралдар	16 акад. сағ.
	Барлығы	80 акад. сағ.

Оқу үдерісін ұйымдастыру формалары

Дәрістер және бейнедәрістер — презентациялық және оқу-әдістемелік материалдарды пайдалана отырып, алғашқы әскери және технологиялық даярлықтың теориялық негіздерін ұсыну.

Практикалық сабақтар — практикалық дағдыларды пысықтау, оқу жағдайларын модельдеу, жаттығу тапсырмаларын орындау, АӘжТД бойынша әдістемелік материалдарды әзірлеу.

Семинарлар мен тренингтер — АӘжТД пәнін оқытудың әдістемелік және ұйымдастырушылық мәселелерін талқылау, кәсіби тәжірибе алмасу, педагогикалық және коммуникативтік дағдыларды дамыту.

Өзіндік жұмыс — практикалық және әдістемелік тапсырмаларды орындау, АӘжТД бойынша сабақтардың, жаттығулардың және іс-шаралардың сценарийлерін дайындау.

Консультациялар — практикалық тапсырмаларды және қорытынды жұмысты орындауды сүйемелдеуге бағытталған жеке және топтық консультациялар.

Тыңдаушыларды бақылау және аттестаттау

Аралық бақылау

Әрбір модуль аяқталғаннан кейін жүргізіледі және тестілеуді, практикалық тапсырмаларды орындау мен қорғауды, АӘжТД бойынша оқу және ситуациялық кейстерді талдауды қамтиды.

Қорытынды аттестаттау

Қорытынды әдістемелік немесе практикаға бағдарланған жұмысты (сабақ сценарийі, жаттығу іс-шарасының жоспары, АӘжТД бойынша әдістемелік әзірлеме) қорғау нысанында жүзеге асырылады.

Оқуды аяқтау туралы құжат

Курсты аяқтағаннан кейін тыңдаушылар 80 академиялық сағат көлемінде бағдарламаны меңгергенін растайтын белгіленген үлгідегі біліктілікті арттыру сертификатын (немесе куәлігін) алады.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның әдістемелік қамтамасыз етілуі төмендегі қағидаттарға негізделген:

модульдік қағидат (әрбір модульдің логикалық аяқталғандығы және дербестігі);

практикалық бағыттылық (АӘжТД пәнін оқытудың нақты жағдайларына бағдарлану);

рефлексивтік тәсіл (педагогикалық қызметті талдау және өзін-өзі бағалау);

АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларының кәсіби тәжірибесін өзектендіру.

Бағдарлама бес модульден тұрады, олардың әрқайсысы алғашқы әскери және технологиялық даярлықты оқытуда теориялық негіздерді меңгеруді және оларды практикалық тұрғыда қолдануды қамтамасыз ететін әдістемелік материалдар кешенімен ұсынылған.

Әрбір модульдің әдістемелік құрылымы

1. Теориялық блок

презентациялық материалдары бар дәрістер мен бейнедәрістер;

АӘжТД бойынша авторлық әдістемелік әзірлемелер;

пән бойынша оқу-әдістемелік және ұйымдастырушылық материалдар;

ұсынылатын дереккөздер мен білім беру ресурстарының тізбесі.

2. Практикаға бағдарланған блок

АӘжТД пәнін оқытуға арналған оқу және ситуациялық кейстер;

сабақтардың, жаттығулардың және іс-шаралардың сценарийлерін әзірлеу;

сабақтарды, оқу-жаттығу жиындарын және эвакуацияларды ұйымдастыру бойынша практикалық тапсырмалар;

АӘжТД аясындағы оқу және тәрбиелік іс-шараларды жобалау.

3. Бақылау-бағалау блогы

жеке және топтық жұмысқа арналған практикалық тапсырмалар;

өзін-өзі тексеруге және кәсіби талқылауға арналған сұрақтар;

АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби құзыреттерін өзін-өзі бағалауға арналған рефлексивтік парақтар мен чек-листтер.

Бағдарламаның жалпы дидактикалық қамтамасыз етілуі

1. Әдістемелік сүйемелдеу

оқу-әдістемелік материалдармен жұмыс істеу бойынша ұсынымдар;

әдістемелік және практикалық тапсырмаларды әзірлеуді сүйемелдеу;

тыңдаушылардың жеке білім беру траекториясының элементтері.

2. Электрондық курс

(Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams)

бейнедәрістер мен презентациялар;

АӘжТД бойынша оқу-әдістемелік материалдар;

сабақ сценарийлерінің үлгілері, чек-листтер және нұсқаулықтар;

онлайн өзара іс-қимыл және кері байланыс құралдары.

3. Қолдау нысандары

курс педагогларының онлайн-консультациялары;

кәсіби форумдар мен жұмыс чаттары;

АӘжТД бойынша оқу және практикалық жағдайларды топтық талқылау.

4. Бағалау критерийлері

кәсіби құзыреттерді өзін-өзі бағалау парақтары;

практикалық және әдістемелік тапсырмаларды бағалау критерийлері;

қорытынды жұмысты бағалауға арналған рубрикаторлар.

Модульдік оқу-әдістемелік мазмұн

1-модуль. Қазіргі білім беру жүйесіндегі АӘжТД

АӘжТД мақсаттары, міндеттері және мазмұны бойынша әдістемелік материалдар;

интерактив: АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының рөлін талдау;

өзін-өзі бағалау: кәсіби дайындық чек-листі;

тапсырма: жұмыс бағдарламасының немесе сабақ жоспарының фрагментін әзірлеу.

2-модуль. Әскери даярлықтың және алғашқы қорғаныстың негіздері

саптық, тактикалық және атыс даярлығы бойынша әдістемелік материалдар (оқу форматы);

практикум: практикалық сабақ сценарийін әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: әдістемелік дайындық чек-листі;

тапсырма: әскери-қолданбалы сабақтың немесе жарыстың өткізу жоспары.

3-модуль. Өмір қауіпсіздігі және төтенше жағдайларда әрекет ету

қауіпсіздік мәдениеті және азаматтық қорғау бойынша әдістемелік материалдар;

алғашқы көмек көрсету және эвакуация бойынша практикалық тапсырмалар;

төтенше жағдайларды модельдеу құралдары;

тапсырма: оқу-жаттығу немесе эвакуация сценарийін әзірлеу.

4-модуль. Технологиялық даярлық және оқытудың заманауи құралдары

АӘжТД технологиялық құрамдас бөлігі бойынша әдістемелік материалдар;

практикум: цифрлық ресурстар мен симуляторларды пайдалану;

өзін-өзі бағалау: цифрлық және технологиялық құзыреттерді диагностикалау;

тапсырма: АӘжТД аясында білім алушыларға арналған жобалық тапсырма.

5-модуль. АӘжТД пәнін оқыту әдістемесі және педагог-ұйымдастырушының кәсіби дамуы

оқытудың заманауи әдістері бойынша әдістемелік материалдар;

сабақтар мен іс-шараларды ұйымдастыруға арналған практикалық тапсырмалар;

өзін-өзі бағалау: кәсіби даму матрицасы;

тапсырма: жеке кәсіби даму жоспары.

Оқу материалдарының нысандары

PDF форматындағы әдістемелік құралдар;

интерактивті құжаттар мен шаблондар;

бейнедәрістер мен бейнепрезентациялар;

практикалық тапсырмаларды орындау жөніндегі нұсқаулықтар.

Материалдар орыс тілінде ұсынылады, қажет болған жағдайда қазақ тіліндегі терминология қолданылуы мүмкін.

Қорытынды әдістемелік сүйемелдеу

қорытынды әдістемелік немесе практикалық жұмыс бойынша консультациялар;

қорытынды материалдарды құрылымдау мен рәсімдеуді сүйемелдеу;

бағалау критерийлері: мақсатқа сәйкестік, өзектілік, практикалық қолданбалылық, іске асырылу мүмкіндігі.

Тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау критерийлері

Өзін-өзі бағалау кәсіби педагогикалық рефлексияның маңызды элементі болып табылады.

Өзін-өзі бағалау тәсілдері:

әрбір модуль аяқталғаннан кейін және курс соңында жүргізіледі;

жеке педагогикалық қызметті талдауға негізделеді;

АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби құзыреттерінің дамуын сипаттайтын сапалық және сандық көрсеткіштерді қамтиды.

Модульдер бойынша типтік өзін-өзі бағалау критерийлері**:**

Критерийлер	**Бағаланатын аспектілер**	**Бағалау шкаласы (мысал)**
Модуль мазмұнын түсіну	Тақырыптың негізгі ұғымдарын, нормативтік негіздерін, мақсаттары мен міндеттерін білу	1 – түсінбедім → 5 – толық түсіндім
Практикада қолдану мүмкіндігі	Оқылған материалды өз қызметінде қолдану қабілеті	1 – қиындық туады → 5 – жеңіл енгіземін
Әрекеттегі сенімділік	Диагностикалық, түзету, әдістемелік міндеттерді орындаудағы сенімділік	1 – сенімсіз → 5 – сенімдімін
Құралдарды пайдалану	Шаблондарды, нормативтік актілерді, ЖББ, чек-парақтарды, цифрлық ресурстарды қолдану қабілеті	1 – қолданбаймын → 5 – үнемі қолданамын
Командалық өзара әрекеттесу	Ынтымақтастыққа дайындық, ППҚҚ жұмысына қатысу, әріптестермен және ата-аналармен өзара әрекеттесу	1 – қиындықтар бар → 5 – тиімді әрекет етемін
Рефлексия және даму	Өз қызметін талдау және өсу мақсаттарын қою қабілеті	1 – талдамаймын → 5 – тұрақты рефлексия жасаймын

Өзін-өзі бағалау нысандары

1.Әрбір модуль қорытындысы бойынша чек-лист *(электрондық форматта — Google Forms немесе қағаз форматында)*

АӘжТД мазмұны бойынша теориялық білімді меңгеру деңгейін бағалау;

АӘжТД бойынша сабақтарды, жаттығуларды және іс-шараларды өткізуге қатысты практикалық дағдыларды бағалау;

практикалық сабақтарды ұйымдастыруға, қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және технологиялық әрі цифрлық оқыту құралдарын қолдануға деген сенімділік деңгейін диагностикалау.

2. АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының «Жеке жетістіктер парағы» *(«бұрын / кейін» форматы)*

АӘжТД бойынша кәсіби білім мен дағдылардың алғашқы және қорытынды деңгейлерін тіркеу;

педагогикалық практикадағы нақты өзгерістер мен жетістіктерді көрсету;

оқыту нәтижелері бойынша оң кәсіби өзгерістерді талдау.

3. АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби құзыреттер картасы *(өзін-өзі толтыру)*

Негізгі кәсіби құзыреттердің қалыптасу деңгейін өзін-өзі бағалау:

АӘжТД бойынша сабақтарды жоспарлау және өткізу;

білім алушылардың практикалық, жаттығу және далалық даярлығын ұйымдастыру;

білім беру үдерісінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

технологиялық және цифрлық оқыту құралдарын пайдалану;

тәрбиелік жұмысты жүзеге асыру және білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара іс-қимыл.

4. АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының рефлексивтік күнделігі*(қалауы бойынша)*

оқу үдерісінде алынған кәсіби тәжірибені сипаттау;

практикада табысты қолданылған педагогикалық тәсілдер мен жұмыс нысандарын талдау;

кәсіби қызмет барысында туындайтын қиындықтарды және оларды еңсеру жолдарын тіркеу.

5. «Менің кәсіби өсу аймақтарым» қорытынды кестесі

педагогикалық қызметтің одан әрі дамытуды қажет ететін аспектілерін анықтау;

кәсіби өсудің басым бағыттарын тұжырымдау;

АӘжТД пәнін оқытуды жетілдіру бойынша нақты қадамдарды жоспарлау.

Бағдарламаны аяқтағаннан кейінгі қорытынды өзін-өзі бағалау

1.Негізгі кәсіби құзыреттер бойынша сенімділік рейтингі
(1-ден 5-ке дейінгі шкала бойынша)

АӘжТД аясында оқытудың заманауи әдістері мен нысандарын қолдану;

практикалық сабақтарды, жаттығуларды және іс-шараларды ұйымдастыру;

сабақтар өткізу кезінде білім алушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

технологиялық және цифрлық оқыту құралдарын пайдалану;

АӘжТД пәнін оқытуда жаңа әдістемелік тәсілдерді енгізуге дайындық.

2. Рефлексивтік сипаттағы сұрақтарға жауаптар

АӘжТД пәнін оқытуда мен үшін жаңа және ең маңызды болған қандай әдістер мен нысандар?

Бағдарламаның қандай элементтерін мен өз педагогикалық практикамда қолдана бастадым?

АӘжТД пәнін оқытуда алдағы уақытта қай бағыттарда дамуды жоспарлаймын?

3. АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының жеке кәсіби даму жоспары *(3–6 айға)*

қысқа мерзімді кәсіби мақсаттар мен міндеттерді қою;

кәсіби дамудың басым бағыттарын анықтау;

қойылған мақсаттарды іске асыру бойынша нақты әрекеттер мен мерзімдерді жоспарлау.

Ескертпе

Өзін-өзі бағалау бағдарлама бойынша қорытынды бағалауға әсер етпейді, алайда АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларының кәсіби саналығын, ішкі уәждемесін және рефлексиясын қалыптастыруға ықпал етеді. Өзін-өзі бағалаудың барлық құралдары бағдарламаның оқу-әдістемелік пакетіне енгізілген және оларды толтыру бойынша егжей-тегжейлі нұсқаулықтармен сүйемелденеді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Оқыту нәтижелерін бағалау жүйесі

Оқыту нәтижелерін бағалау жүйесі алғашқы әскери және технологиялық даярлық (АӘжТД) пәні педагог-ұйымдастырушысының педагогикалық қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып құрылған және біліктілікті арттыру бағдарламасы тыңдаушыларының қалыптасқан кәсіби және әдістемелік құзыреттерін объективті әрі кешенді бағалауға бағытталған.

Бағалаудың мақсаты

Тыңдаушылардың АӘжТД пәнінің заманауи мазмұнын меңгеру деңгейін, оқыту әдістемелерін, практикалық және технологиялық құралдарды игеру дәрежесін, сондай-ақ алынған білім мен дағдыларды білім беру практикасында қолдануға дайындығын айқындау.

Бағалау қағидаттары

Кешенділік — теориялық білімді, практикалық дағдыларды және әдістемелік іскерліктерді бағалаудың әртүрлі нысандары мен әдістерін үйлестіру;

Критериалдылық — бағалаудың айқын және алдын ала белгіленген критерийлерін пайдалану, оларды оқытудың басында тыңдаушыларға жеткізу;

Практикалық бағыттылық — алынған білім мен дағдыларды АӘжТД бойынша нақты педагогикалық қызметте қолдана білуге бағдарлану;

Рефлексивтілік — тыңдаушыларды өзін-өзі бағалау және кәсіби педагогикалық рефлексия үдерістеріне тарту.

Модульдер бойынша бағалау әдістері мен нысандары

1-модуль. Қазіргі білім беру жүйесіндегі АӘжТД

АӘжТД мақсаттары, міндеттері және мазмұны бойынша тестілеу;
педагогикалық жағдайды талдау және әдістемелік шешімді таныстыру;

АӘжТД бойынша оқу үдерісін жоспарлау тапсырмаларын орындау;
өзін-өзі бағалау: АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби дайындық чек-листі.

2-модуль. Әскери даярлықтың және алғашқы қорғаныстың негіздері

саптық, тактикалық және атыс даярлығы (оқу форматы) бойынша сабақ сценарийлерін әзірлеуге арналған практикалық тапсырмалар;

сабақтарды өткізу кезіндегі қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қатысты ситуациялық тапсырмаларды шешу;

практикалық сабақтарды өткізуге арналған әдістемелік тәсілдерді көрсету;

өзін-өзі бағалау: әдістемелік және практикалық дайындық чек-листі.

3-модуль. Өмір қауіпсіздігі және төтенше жағдайларда әрекет ету

төтенше жағдайлар кезінде әрекет ету алгоритмдері бойынша практикалық тапсырмаларды орындау;

алғашқы медициналық көмек және өзіне-өзі көмек көрсету тәсілдерін пысықтау және көрсету;

оқу-жаттығу немесе эвакуация сценарийін әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: өмір қауіпсіздігіне оқытуға дайындықты бағалау парағы.

4-модуль. Технологиялық даярлық және оқытудың заманауи құралдары

АӘжТД пәнін оқытуда цифрлық және технологиялық құралдарды қолдану бойынша практикалық тапсырмалар;

білім алушылардың жобалық және практикалық қызметін ұйымдастыруға арналған кейстерді талдау;

технологияларды пайдалана отырып жобалық тапсырманы немесе оқу модулін әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: технологиялық және цифрлық құзыреттер чек-листі.

5-модуль. АӘжТД пәнін оқыту әдістемесі және педагог-ұйымдастырушының кәсіби дамуы

АӘжТД бойынша сабақтың немесе іс-шараның әдістемелік сценарийін әзірлеу және қорғау;

білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау бойынша тапсырмаларды орындау;

жеке кәсіби даму жоспарын құрастыру;

өзін-өзі бағалау: АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби өсу матрицасы.

Қорытынды аттестаттау (қорытынды жұмысты қорғау)

Қорытынды аттестаттау төмендегі бағыттардың бірі бойынша әдістемелік немесе практикаға бағдарланған қорытынды жұмысты қорғау нысанында өткізіледі:

АӘжТД бойынша сабақтың әдістемелік әзірлемесі;

практикалық сабақтың, жаттығудың немесе әскери-спорттық іс-шараның сценарийі;

қауіпсіздік бойынша оқу эвакуациясының немесе жаттығудың бағдарламасы;

АӘжТД пәнінде технологиялық немесе цифрлық құралдарды қолдану жобасы;

АӘжТД бөлімдерінің бірі бойынша кешенді әдістемелік әзірлеме.

Қорытынды жұмысты бағалау критерийлері

бағдарламаның мақсаттары мен міндеттеріне сәйкестігі;
әзірлеменің өзектілігі және практикалық маңыздылығы;
ұсынылған шешімдердің әдістемелік негізділігі;
материалдардың логикалық және құрылымдық тұтастығы;
АӘжТД пәнін оқыту практикасында қолдану мүмкіндігі.
Қосымша бағалау нысандары (тыңдаушының қалауы бойынша)
АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының портфолиосы (әдістемелік әзірлемелер, сабақ сценарийлері, оқу материалдары);
бағдарламаның негізгі бөлімдері бойынша онлайн-тестілеу;
кәсіби талқылаулар мен әдістемелік сессияларға қатысу.
Қорытынды құжат
Оқуды аяқтап, қорытынды жұмысты сәтті қорғағаннан кейін тыңдаушыларға 80 академиялық сағат көлемінде бағдарламаны меңгергенін және АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби құзыреттерінің қалыптасқанын растайтын белгіленген үлгідегі біліктілікті арттыру сертификаты (немесе куәлігі) беріледі.
Бағалау жүйесінің рөлі
Ұсынылып отырған бағалау жүйесі АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушыларының кәсіби рефлексиясын дамытуға, заманауи әдістемелер мен практикалық оқыту нысандарын енгізуді ынталандыруға, сондай-ақ алғашқы әскери және технологиялық даярлықты оқыту сапасын арттыруға бағытталған.
Қорытынды жобаны бағалау критерийлері:

Критерийлер	**Ең жоғары балл**
Өзектілігі және кәсіби салаға сәйкестігі	10
Практикалық маңыздылығы және іске асырылу мүмкіндігі	10
Құрылымдық логикасы, толықтығы, нормативтік дұрыстығы	10
Әдістемелік сауаттылығы, үлгілерді (шаблондарды) қолдануы	10
Креативтілігі, педагогикалық икемділігі, бірегейлігі	10
Қорытынды балл	**50 балл**

Қосымша бағалау нысандары
Тыңдаушының портфолиосы (қалауы бойынша)
Портфолио оқу барысында әзірленген АӘжТД бойынша оқу-әдістемелік және практикалық материалдарды қамтуы мүмкін:
сабақтар мен іс-шараларға арналған әдістемелік әзірлемелер;
практикалық сабақтардың, жаттығулардың, оқу эвакуацияларының сценарийлері;

әскери-спорттық іс-шаралар мен оқу-жаттығу жиындарының жоспарлары;

білім алушыларға арналған жобалық тапсырмалар;

сабақтарды өткізу кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қатысты материалдар;

рефлексивтік парақтар мен аналитикалық материалдар.

Негізгі модульдер бойынша онлайн-тестілеу (1–4-модульдер)

Білім беру ұйымының шешімі бойынша өткізіледі және АӘжТД мазмұны, өмір қауіпсіздігі, әскери және технологиялық даярлық, сондай-ақ пәнді оқыту әдістемесі саласындағы теориялық негіздер мен практикалық дағдыларды меңгеру деңгейін қосымша тексеруге бағытталған.

Курсты аяқтау туралы сертификат

Бағдарламаның барлық модульдерін табысты меңгерген, практикалық тапсырмаларды орындаған және қорытынды әдістемелік немесе практикаға бағдарланған жұмысты қорғаған тыңдаушыларға беріледі. Сертификат АӘжТД пәні педагог-ұйымдастырушысының кәсіби құзыреттерінің қалыптасқанын және білім беру қызметінде заманауи әдістер мен практикалық құралдарды қолдануға дайын екенін растайды.

Қамтамасыз етілетін қолдау және қайта бағалау шаралары:

1. Кеңес беру және сүйемелдеу:	Оқу материалын меңгеруде қиындықтарға тап болған тыңдаушылар келесі мүмкіндіктерге ие: тьютормен қосымша жеке онлайн-консультациялар алу; бейнематериалдарға, шаблондарға және презентацияларға қайтадан қол жеткізу; тапсырмаларды орындау және қорытынды жұмысты бағалау критерийлері бойынша түсініктемелер алу.
2. Тапсырмаларды орындау үшін қосымша уақыт беру:	Тыңдаушының өтініші немесе курс кураторының шешімі бойынша: жеке тапсырмаларды (мысалы, жоба, ЖББ, әдістемелік әзірлеме) орындау мерзімін ұзарту (ең көбі 2 апта); ұйымдастырушының келісімі бойынша қорытынды қорғау немесе қайта тапсыру мерзімін кейінге ауыстыру.
3. Қорытынды жұмысты қайта бағалау:	Егер тыңдаушы қорытынды аттестациядан өтпесе (30 балдан төмен жинаса), ол келесі құқықтарға ие: жоба бойынша сарапшылардың ескертулерін ескеріп, қайта қорғауға; не балама тапсырманы орындауға (курс әдіскерімен келісу бойынша).

4. Жартылай қайта оқыту:	Айтарлықтай артта қалған жағдайда тыңдаушыға ұсынылады: жеке модульдер бойынша қайта оқыту (мысалы, тек 2 немесе 3 модуль); консультациялық сүйемелдеумен модуль тапсырмаларын қайта орындау.
5. Академиялық шегерім (кейінге қалдыру) рәсімдеу:	Ерекше жағдайларда (ауру, демалыс, отбасылық жағдайлар) тыңдаушы: курсты кейінгі топпен аяқтау үшін шегерім ала алады; өтілген модульдердің бір бөлігін сақтап (сағаттар есепке алынып), оқуды кейін жалғастыра алады.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау – біліктілікті арттыру бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады және тыңдаушылардың кәсіби қызметінде алған білімдері мен дағдыларының тұрақтылығын әрі практикалық қолданысын қамтамасыз етуге бағытталған.

Бұл кезең кәсіби белсенділікті қолдауға, педагогикалық бастамаларды дамытуға, тәжірибе алмасуға және тыңдаушылардың курстан алған нәтижелерін нақты тәжірибеге енгізуіне бағдарланған.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі элементтері:

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаттары:			
жаңа білімдер мен құралдарды жүзеге асыруда әдістемелік қолдау көрсету;**;**	кәсіби қарым-қатынасты жалғастыру және тәжірибе алмасу үшін жағдай жасау;	консультациялар, супервизия және сараптамалық кері байланыс алу мүмкіндіктерін ұсыну;	педагогтің тәжірибесіне өзін-өзі дамыту және өзін-өзі талдау элементтерін енгізуге ықпал ету.
Курстан кейінгі қолдау форматтары:			
Жеке әдістемелік кеңес беру:	онлайн байланыс арқылы (электрондық пошта, мессенджерлер, LMS платформалары); ЖББ іске асыру, құжаттаманы жүргізу, ППҚҚ шеңберіндегі өзара әрекеттесу мәселелері бойынша қолдау; тыңдаушылардың педагогикалық әзірлемелерін енгізу бойынша сараптамалық ұсынымдар.		

Курстан кейінгі вебинарлар және әдістемелік шеберханалар:**:**	курс аяқталғаннан кейін 1–2 айдан соң тақырыптық онлайн-кездесулер өткізу; тыңдаушылардың сәтті енгізген кейстерін талдау; білімді практикада қолдану кезінде туындаған күрделі сұрақтарға жауаптар беру.
Кәсіби қарым-қатынас форумы/тобы:	кәсіби чатқа немесе онлайн-топқа (Telegram, WhatsApp, Google-топтар) қолжетімділік; шаблондармен, құжаттармен, сұраулармен және шешімдермен алмасу; горизонталды тәлімгерлікті ынталан дыру (peer-to-peer қолдау).
Онлайн-кітапхана және әдістемелік банк:	курс материалдарына тұрақты қолжетімділік; нормативтік базаны, шаблондарды, нұсқаулықтарды тұрақты жаңарту; жаңа әдебиет, жарияланымдар және іс-шаралар бойынша ұсыныстар.
Қорытынды енгізуді ерікті супервизиялау**:**	өз бағдарламаларын диагностикалау және рефлексиялауға ерікті түрде қатысуға шақыру; жеке білім беру маршруттарын іске асыруды сүйемелдеу; орталық әдіскерлерімен педагогикалық әсерлерді талдау.
Қолдау әдістері:	
жеке сұраныстарға жауаптар);	практика мен нәтижелерді талдау;
сауалнамалар, күнделіктер, талқылаулар;	топтық кейстер шешімі, материалдарды бірлесіп әзірлеу.
Ұзақтығы және форматы:	курс аяқталғаннан кейін 12 айға дейін; қашықтан, икемді кесте бойынша; тыңдаушының қалауы бойынша немесе әдіскердің шақыруы бойынша.
Курстан кейінгі қолдаудың нәтижелері:	педагогтің алған білімдерін тәжірибеде қолдау сенімділігінің артуы;
	ЖББ , ЖОЖ дұрыс құжаттама формаларын тәжірибеге белсенді енгізу;
	кәсіби қоғамдастыққа және әдістемелік белсенділікке қатысудың артуы;
	рефлексияның пайда болуы, бастамашылдықтың және одан әрі оқуға дайындықтың өсу.

10.Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер тізімі

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Заңы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_

2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы № 31 «Білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған кәсіби стандарттарды бекіту туралы» бұйрығы.
https://adilet.zan.kz/kaz/docs/G25HP000031

3. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» бұйрығы.
https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031

4. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын және таңдау курстарын бекіту туралы» бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 23 қыркүйекте № 29767 болып тіркелген.
https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029767

5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысы
https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2300000249

6. Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 «Түрлері мен типтері бойынша мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.
https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031

7. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің ресми сайты (www.edu.gov.kz).

8. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 24 шілдедегі № 592 қаулысы «2024–2029 жылдарға арналған жасанды интеллектіні дамыту тұжырымдамасын бекіту туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2400000592

Негізгі әдебиеттер

1.Ахметов А.К. Мектепте алғашқы әскери даярлықты оқыту әдістемесі // Педагогика және психология. — 2021. — № 4. — 62–69-бб.

2.Бекенов Ж.С. Алғашқы әскери және технологиялық даярлық: оқытудың заманауи тәсілдері. — Алматы: Қазақ университеті, 2022.

3.Кожахметова Г.Т. АӘжТД құралдары арқылы білім алушылардың қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру // Заманауи білім. — 2023. — № 2. — 41–47-бб.

4.Сагындыков А.Н. АӘжТД жүйесіндегі практикаға бағдарланған оқыту // Білім беру хабаршысы. — 2021. — № 6. — 28–34-бб.

5.Тлеубердинова Л.М. Алғашқы әскери даярлықтың тәрбиелік әлеуеті // Қазақстанның педагогикалық журналы. — 2020. — № 5. — 19–25-бб.

6.Grossman D., Christensen L. On Combat: The Psychology and Physiology of Deadly Conflict. — Millstadt: Warrior Science Publications, 2020.

7.Bailey S., Dimmock C. Leadership and Safety Education. — London: Routledge, 2021.

8.OECD. Global Competence and Safety Skills in Education. — Paris: OECD Publishing, 2022.

9.UNESCO. Education for Safety, Resilience and Citizenship. — Paris: UNESCO Publishing, 2021.

10.Johnson R., Johnson D. Teaching Students to Be Safe and Responsible. — Boston: Pearson, 2020.

Қосымша әдебиеттер тізімі

11.Абдрахманов Е.Б. Мектепте әскери-спорттық іс-шараларды өткізу әдістемесі // Әдіскер. — 2022. — № 3. — 14–20-бб.

12.Нуртазин С.К. АӘжТД бойынша оқу-жаттығу жиындары мен жаттығуларды ұйымдастыру // Кәсіби білім. — 2021. — № 4. — 36–42-бб.

13.Ибраева М.А. Білім беру практикасындағы алғашқы медициналық көмек // Өмір қауіпсіздігі. — 2023. — № 1. — 55–61-бб.

14.Жаксылыкова Д.С. АӘжТД аясында білім алушылардың жобалық қызметі // Мектеп практикасы. — 2022. — № 2. — 23–29-бб.

15.Омаров Р.Т. Әскери-қолданбалы даярлықта цифрлық оқыту құралдарын пайдалану // Цифрлық білім. — 2021. — № 5. — 40–46-бб.

16.Hattie J. Visible Learning for Teachers. — London: Routledge, 2020.

17.OECD. Innovative Learning Environments. — Paris: OECD Publishing, 2020.

18.UNESCO. Teaching for Peace, Safety and Preparedness. — Paris: UNESCO Publishing, 2022.

19.Davies L. Education and Conflict: Complexity and Chaos. — London: Routledge, 2020.

20.Fullan M. Learning and the Challenge of Change. — New York: Teachers College Press, 2021.